

Політичні інститути та процеси

УДК 339.923:061.1ЄС(477):352/354(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19965869>

**Вплив Європейського Союзу на розвиток децентралізації влади в
Україні**

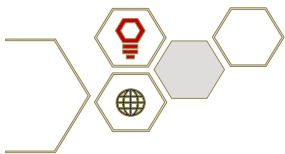
Бучин Микола Антонович,

доктор політичних наук, доцент, професор кафедри
політології та міжнародних відносин,
заступник директора Інституту гуманітарних і соціальних наук
Національний університет «Львівська політехніка»,
<https://orcid.org/0000-0001-9087-5123>

Прийнято: 11.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

Анотація: Метою статті є аналіз ролі ЄС у підтримці реформи децентралізації в Україні. Методологічну основу дослідження становлять: SWOT-аналіз (визначення сильних та слабких сторін), порівняльний(співставлення інструментів ЄС), історичний (еволюція реформи децентралізації), аналіз (дослідження наукових джерел), прогностичний (для окреслення перспектив ролі ЄС у реформування місцевого самоврядування).

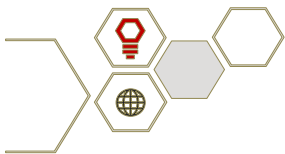
Результатами дослідження є аналіз особливостей реформи децентралізації влади в Україні, що показав високий рівень її імплементації. З'ясовано ключові виклики на шляху впровадження цієї реформи, зокрема, ключовою перешкодою є російсько-українська війна 2014-2026 років та окупація значної території України, складність впровадження реформи

активними військовими діями та військовим станом, економічною кризою. Реформа місцевого самоврядування є однією із найуспішніших та найефективніших та дала можливість розвитку місцевим громадам. Територіальні громади на місцях отримали можливість ефективніше управляти власними фінансами, формувати власні бюджети, управляти власним майном, приймати самостійні рішення та вирішувати проблеми самостійно. Ефективне впровадження реформ є ключовою вимогою вступу України до ЄС. В результаті дослідження з'ясовано, що значну інституційну та фінансову підтримку у впровадженні реформи децентралізації надано ЄС. Проаналізовано ключові фінансові, інституційні та нормативні інструменти ЄС з підтримки реформи децентралізації влади в Україні. Виокремлені ключові форми співпраці ЄС та України у сфері місцевого самоврядування, зокрема двосторонні зустрічі, імплементація двосторонніх угод, Ініціатива ЄС «Східне партнерство», транскордонна співпраця. Необхідним є виконання усіх вимог щодо вступу в ЄС, гармонізація українського законодавства до європейських стандартів у сфері місцевого самоврядування, перейняття європейських кращих практик місцевих громад та їх імплементація в Україні, вступ до ЄС та ефективне повоєнне відновлення, комплексна оцінка усіх викликів для українських територіальних громад та врахування їх. Ключовим аспектом впровадження ефективних реформ є припинення російсько-української війни та надання безпекових гарантій Україні.

У висновках обґрунтовано важливість посилення реформування децентралізації влади в Україні, впровадження європейських норм та стандартів в українське законодавство, підписання між ЄС та Україною угоди, яка б регламентувала рамки впровадження цієї реформи.

Ключові слова: місцеве самоврядування, децентралізація, Україна, ЄС, реформа, європейська інтеграція.

The European Union's influence on the development of decentralisation in Ukraine

Mykola Buchyn,

Doctor of Political Science, Assoc.prof.,

Professor at the Department of Political Science and International Relations,

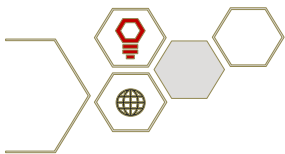
Vice director of the Institute of Humanitarian and Social science

National University «Lviv Polytechnic»,

<https://orcid.org/0000-0001-9087-5123>

Abstract: The purpose of this article is to analyze the European Union's role in supporting decentralization reform in Ukraine. The methodological framework of the study consists of SWOT analysis (identification of strengths and weaknesses), comparative analysis (comparison of EU instruments), historical analysis (the evolution of decentralization reform), and prognostic analysis (to outline the prospects for the EU's role in local self-government reform).

The results of the study include an analysis of the characteristics of decentralization reform in Ukraine, which revealed a high level of its implementation. Key challenges in the implementation of this reform have been identified; in particular, the main obstacles include the Russia–Ukraine war (2014–2026) and the occupation of a significant portion of Ukrainian territory, the complexity of implementing the reform amid active military operations and martial law, and the economic crisis. Local self-government reform is one of the most successful and effective reforms and has enabled the development of local communities. Local communities have gained the ability to manage their own finances more effectively, formulate their own budgets, manage their own property, make independent decisions, and solve problems autonomously. The effective implementation of reforms is a key requirement for Ukraine's accession to the EU. The study found that the EU has provided significant institutional and financial support for the implementation of decentralization reform. The study

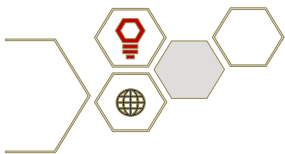

analyzed key EU financial, institutional, and regulatory instruments supporting decentralization reform in Ukraine. It identified key forms of cooperation between the EU and Ukraine in the field of local self-government, including bilateral meetings, the implementation of bilateral agreements, the EU's Eastern Partnership initiative, and cross-border cooperation. It is necessary to fulfill all requirements for EU accession, harmonize Ukrainian legislation with European standards in the field of local self-government, adopt European best practices of local communities and implement them in Ukraine, achieve EU accession and effective post-war recovery, and conduct a comprehensive assessment of all challenges facing Ukrainian territorial communities and take them into account. A key aspect of implementing effective reforms is ending the Russian–Ukrainian war and providing security guarantees to Ukraine.

The conclusions underscore the importance of intensifying decentralization reform in Ukraine, incorporating European norms and standards into Ukrainian legislation, and signing an agreement between the EU and Ukraine that would regulate the framework for implementing this reform.

Keywords: local self-government, decentralization, Ukraine, EU, reform, European integration.

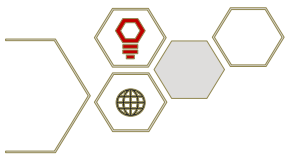
Постановка проблеми. У 2014 році Україна підписала угоду про Асоціацію з ЄС, чим було зафіксовано важливість євроінтеграційного курсу та необхідність проведення реформ. У 2022 році Україна набула статусу кандидата на вступ до ЄС, що зумовило необхідність імплементації європейських норм та стандартів в українське законодавство. Реформування повноважень органів влади є одним із важливих завдань на шляху України до ЄС, оскільки від цього залежить рівень демократизації держави та ефективність впровадження реформ. ЄС є ключовим партнером України у підтримці демократичних реформ, виділяє значну кількість фінансових ресурсів, забезпечує інституційну та правову підтримку. Реформа

децентралізації, яка була започаткована у 2014 році за підтримки європейських партнерів, вважається однією із найуспішніших. ЄС надає системну нормативну, фінансову, інфраструктурну підтримку українським громадам. Однак, в контексті інтеграції та перспектив вступу до ЄС, необхідним є впровадження низки реформ, тому продовження активної співпраці із європейськими партнерами допоможе провести демократичні реформи, зокрема і у сфері місцевого самоврядування. Це зумовлює необхідність проведення комплексного дослідження впливу ЄС на реформу децентралізації влади в Україні, визначення ключових перешкод та формування рекомендацій щодо посилення їхньої співпраці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теми реформи децентралізації влади в Україні та вивчення місця і ролі ЄС у ній є важливим завданням для української наукової школи. В українському науковому дискурсі присутні наукові дослідження, що аналізують особливості впровадження реформи децентралізації влади, ключових викликів та перспектив на шляху її імплементації. Інші дослідники вивчають децентралізацію як складову євроінтеграційного курсу України, аналізують європейський досвід реформування місцевого самоврядування. Однак є брак наукових досліджень, які комплексно аналізують роль ЄС як основного актора, що системно підтримує впровадження реформ в Україні, зокрема і у сфері децентралізації влади.

Першу групу становлять дослідження, зосереджені на інституційно-правових та організаційних аспектах реформи децентралізації. Зокрема, О. Кравченко аналізує історію реформування та проблеми законодавчого забезпечення децентралізації влади в Україні, акцентуючи увагу на недосконалості нормативної бази[12]. Подібного підходу дотримуються Л. Горохова та Г. Невинна, які оцінюють досягнення реформи, водночас

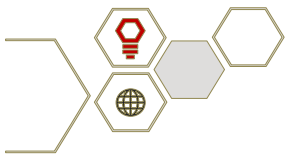
підкреслюючи наявність значних викликів у її реалізації[13]. У цих дослідженнях переважає інституційно-правовий підхід.

Другу групу формують праці, що розглядають децентралізацію як чинник демократичного розвитку. Так, Б. Куц визначає децентралізацію як важливий елемент демократизації громад[14], тоді як В. Курилас досліджує особливості функціонування місцевого самоврядування в умовах воєнного стану[15]. Ці дослідження акцентують на внутрішній спроможності громад, однак недостатньо розкривають роль міжнародних партнерів у підтримці реформи місцевого самоврядування.

Окремий напрям становлять дослідження, присвячені імплементації європейських стандартів у сфері місцевого самоврядування. І. Міщук аналізує правові засади діяльності органів місцевого самоврядування крізь призму імплементації права ЄС, підкреслюючи значення європейських норм[1]. І. Дробуш[5], а також В. Марчук і В. Мельничук зосереджуються на адаптації європейського досвіду до українських умов та поступовому наближенні України до стандартів ЄС[2].

Окрему групу становлять статті, що розглядають децентралізацію як складову євроінтеграційного процесу. М. Зайцева підкреслює взаємозв'язок між децентралізацією публічної влади та інтеграційними прагненнями України[7], тоді як Т. Кустова і Т. Паламарчук визначають зміцнення місцевого самоврядування як ключовий напрям реформування регіональної політики в контексті європейської інтеграції[6].

Канадська дослідниця Т. Кравченко[17] у своїй статті розглядає реформу децентралізації як важливий етап на шляху до повоєнного відновлення та євроінтеграції України. У дослідженні акцентовано увагу на тому, що з 2014 року Україна розпочала амбітні реформи у сферах децентралізації, боротьби з корупцією та регіонального розвитку. Повномасштабне вторгнення Росії, що розпочалося в лютому 2022 року, порушило хід реформ і призвело до масштабних руйнувань, особливо у

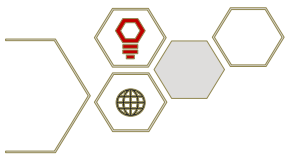

східних регіонах України. Авторка наголошує, що продовження цих реформ має вирішальне значення для демократії, відбудови, відновлення та, зрештою, європейської інтеграції, а також що майбутнє світового порядку залежить не лише від успіху країн, а й від їхніх регіонів та громад. Міжнародна спільнота має відігравати центральну роль у підтримці такого підходу до територіального розвитку, орієнтованого на місцеві особливості[17].

Таким чином, аналіз наукових праць засвідчує, що більшість досліджень зосереджені на внутрішніх аспектах децентралізації або її євроінтеграційному вимірі. Водночас відсутній комплексний аналіз ролі Європейського Союзу як ключового актора, що системно впливає на впровадження реформи децентралізації, зокрема у контексті забезпечення миру та безпеки. Саме ця наукова прогалина зумовлює актуальність даного дослідження.

Виділення раніше невирішених частин загальної проблеми. Попри значну джерельну базу з тематики дослідження, що стосується питання реформи децентралізації в Україні, у науковій літературі відсутнє комплексне дослідження ролі ЄС та його інструментів підтримки цієї реформи. Дослідження спрямоване на виокремлення ключових викликів у співпраці ЄС та України в сфері децентралізації влади та пошуку ключових напрямків посилення такої взаємодії задля успішного впровадження цієї реформи.

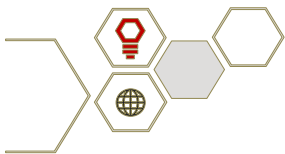
Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз ролі ЄС у впровадженні реформи децентралізації в Україні, визначення її ключових досягнень, виокремлення перспектив посилення цієї взаємодії з метою посилення децентралізації влади в українській державі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із важливих завдань для України на шляху до ЄС є впровадження демократичних реформ, побудова прозорої системи влади, а також імплементація європейського законодавства. Активізація євроінтеграційного курсу України розпочалася за президентства В. Ошарк. Однак формалізація цих відносин та формування чіткого формату взаємодії відбулися у 2014 р. з підписанням Угоди про асоціацію між ЄС та Україною. Саме цього року розпочинається активізація реформи децентралізації влади. Реформа децентралізації пов'язана з наданням більших повноважень територіальним громадам в управлінській та фінансовій сферах, а також із можливістю залишити фінансові ресурси в бюджеті громади та використати їх задля її розвитку [11].

У 2014 році було прийнято низку законодавчих актів, зокрема «Концепцію реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», Закон України «Про співробітництво територіальних громад», а також у 2015 році «Про добровільне об'єднання територіальних громад»[11]. За період реформи 11250 громади добровільно об'єдналися у 1470 територіальних громад, а 490 районів у 136. Ключовими напрямками впровадження та можливостями для громад від цієї реформи є: фінансова децентралізація, збільшення управлінських повноважень керівних органів громади, можливість здійснювати позики, самостійна містобудівна політика, управління земельними ресурсами, управління комунальним майном, затвердження бюджету громади, економічний та соціальний розвиток громади, встановлення місцевих податків та зборів, забезпечення реалізації демократичних прав громадян, створення та ліквідація комунальних підприємств[16].

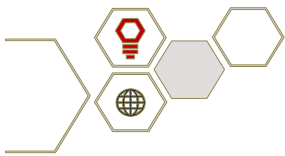
Повномасштабна російсько-українська війна є значним викликом для впровадження реформ в Україні, зокрема і у сфері місцевого самоврядування. Значна частина територій України знаходиться в тимчасовій окупації, чи в зоні бойових дій, що унеможлиблює проведення будь-яких реформ. Під час

повномасштабної війни громади виступили важливим стабілізуючим фактором, оскільки вони перейняли на себе ще й частину безпекових повноважень, зокрема забезпечення обороноздатності та безпечних умов життя на місцях, забезпечення життєздатності громади в кризових умовах, створення територіальної оборони, допомога внутрішньопереміщеним особам. Важливим завданням для територіальних громад в сучасних умовах є відновлення зруйнованих російськими атаками об'єктів, підтримка постраждалого місцевого населення [12; 15].

Важливим елементом на шляху до євроінтеграції є імплементація норм ЄС в українське законодавство. 21 червня 2024 р. Рада Євросоюзу затвердила переговорну рамку для України, з якої розпочався діалог щодо вступу та імплементації норм ЄС. Згідно зі звітом Єврокомісії, Україна продемонструвала значні досягнення в реалізації реформи децентралізації. Органи місцевого самоврядування показали себе ефективно в умовах воєнного стану. Реформа місцевого самоврядування потребує посилення враховуючи виклики повномасштабної війни, а також рекомендації, надані Європейською комісією. 8 листопада 2023 опубліковано «Звіт про прогрес України в рамках Пакету розширення ЄС»[9]. У цьому документі зазначено і про прогрес України у реформі місцевого самоврядування. У звіті також визначені проблемні моменти, зокрема зазначено про відсутність чіткої процедури створення військових адміністрацій, обмеженість повноважень місцевих органів влади. Іншими проблемними моментами, зазначеними у звіті є низька прозорість формування бюджету, низький рівень відповідальності громад за управлінські рішення, мала ефективність Кабінету міністрів у розробці політики децентралізації[9].

Продовжуючи аналіз викликів реформі децентралізації та взаємодії між ЄС та Україною у її впровадження, варто розмежувати їх на внутрішні та зовнішні. Зовнішніми факторами, що гальмують ефективне впровадження реформи місцевого самоврядування в Україні є повномасштабна російсько-

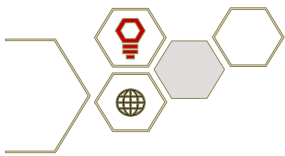
українська війна, глобальні тенденції та економічні кризи у світі, відсутність єдності серед держав членів в ЄС щодо України, бюрократичність механізмів прийняття рішень в ЄС, складність євроінтеграції України. Значними є внутрішні виклики, що перешкоджають реформуванню місцевого самоврядування в Україні. Зокрема, економіка держави обтяжена війною, тому фінансування реформ є недостатнім. В умовах воєнного стану створені військові адміністрації, що частково обмежують права територіальних громад. Зміни до законодавства під час дії воєнного стану частково обмежили можливості громад використовувати фінансові ресурси. Складним є імплементація громадами європейських стандартів, оскільки наявний брак кадрів з євроінтеграції. Проблемним напрямком є державна комунікаційна політика. Значна частина громад не знає про можливості від ЄС для територіальних громад, про наявність грантових проєктів та програм фінансування. Прийняті норми на державному рівні часто відрізняють від реального стану речей у територіальних громадах України. Значим викликом та гальмом для системи реформ української держави є корупція. Саме подолання корупції має стати пріоритетом у повоєнній відбудові України. Також наявна розбіжність у розвитку територіальних громад, частина з них все ж залишається дотаційними[2; 3; 4; 6; 7].

У таблиці 1 ми провели SWOT аналіз сильних та слабких сторін, визначили потенційні перспективи та можливості ЄС як дієвого актора міжнародних відносин у підтримці реформи децентралізації влади в Україні(Таблиця 1).

Таблиця 1.

SWOT аналіз ролі ЄС у підтримці реформи децентралізації в Україні

Сильні сторони	Слабкі Сторони
Фінансова підтримка від ЄС	Обмежений вплив ЄС на впровадження реформи
Імплементація європейський стандартів та практик	Нерівномірність розвитку громад
Інституційна та нормативна підтримка	Незначна прозорість використання коштів ЄС
Інтерграція до ЄС	Різна активність громад у грантових програмах від ЄС
Одна із найуспішніших реформ за	

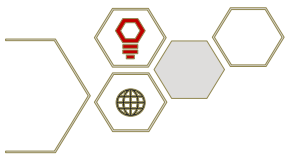

підтримки ЄС	Нерозуміння частиною громад процесів євроінтеграції Брак кваліфікованих кадрів у сфері ЄС російсько-українська війна як ключовий фактор гальмування реформ в Україні
Можливості Вступ України в ЄС Стратегічна роль громад у повоєнній відбудові Посилення фінансової підтримки ЄС українських територіальних громад Формування широкого кола майданчиків взаємодії між європейськими та українськими громадами Посилення демократизації та прозорості влади за європейськими стандартами Повоєнне відновлення громад за підтримки ЄС	Виклики Продовження війни Політична нестабільність та зменшення інтенсивності реформ Зменшення повноважень місцевої влади в умовах воєнного стану Зниження підтримки від ЄС реформ Дезінтеграційні процеси в ЄС

Складено на основі [2;3;4;6;7]

Аналіз таблиці 1 свідчить, що ЄС надає сильну фінансову та інституційну підтримку Україні щодо реформи місцевого самоврядування. Однак значні обмеження наявні через значний вплив російсько-української війни та низку внутрішніх проблем, як-от корупція, слабка економіка, брак фахівців з євроінтеграції. У перспективі Україна може вступити в ЄС, що значно посилить процеси реформування. Також європейські партнери будуть корисними в умовах повоєнного відновлення України. На жаль, війна може затягнутися ще на роки, що значно загальмує процеси реформування, зокрема і місцевого самоврядування. Дезінтеграційні процеси в ЄС та відсутність єдиної політики щодо України в майбутньому можуть зменшити підтримку реформ.

ЄС, як глобальний актор, провадить активну зовнішню політику та підтримує впровадження реформи місцевого самоврядування низкою механізмів (таблиця 2). Зокрема, ЄС діє через нормативну, м'яку та трансформаційну силу, впливаючи на проведення демократичних реформ в Україні та інших державах. Зокрема, важливим інструментом є фінансова підтримка реформ в Україні.. ЄС регулярно, в межах цільових програм та грантів(U-LEAD, INTERREG, EUACU), а також в межах загального

фінансування з бюджету чи цільового (Ukraine Facility), здійснює підтримку реформи децентралізації влади в Україні. В контексті євроінтеграції України підписано Угоду про асоціацію з ЄС, що передбачає проведення важливих демократичних реформ. Також, важливим для України є імплементація законодавства ЄС, що, в перспективі, дасть можливість інтегруватись до ЄС та значно посилити реформи. Окремими інструментами підтримки реформування місцевого самоврядування є політики сусідства ЄС. Зокрема, Україна та ЄС активно взаємодіють у межах Східного партнерства. В межах цієї ініціативи ЄС надає підтримку реформам системи влади, збільшенню цифрової спроможності громад, розвитку демократії [3; 6; 7].

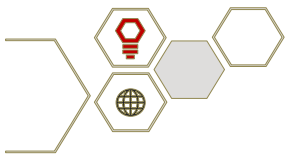
Таблиця 2.

Інструменти ЄС щодо підтримки децентралізації в Україні

Інструмент	Тип впливу	Механізм реалізації	Результат	Оцінка ефективності
Нормативний вплив	Законодавство, демократизація, інституційний вплив	Імплементація норм ЄС, Угода про Асоціація, Статус кандидата на членство в ЄС	В Україні прийнято значну кількість законодавства сфері децентралізації влади, одна із найуспішніших реформ	висока
Цільові програми та гранти	Фінансова підтримка та гранти для територіальних громад	U-LEAD, INTERREG EU, EU4PAR, EU4Digital, EUACI	Значна частина українських громад є активними учасниками цих проєктів	висока
Політика сусідства	Інституційна, фінансова, інтеграційна	Східне партнерство, Політика сусідства, транскордонна співпраця	Наближення до стандартів ЄС, імплементація реформи, наближення до ЄС	середня
Фінансова підтримка	Цільова фінансування реформи децентралізації	Пряме фінансування з бюджету ЄС підтримки реформи децентралізації, Ukraine Facility	реалізація реформи, одна із найуспішніших реформ	висока

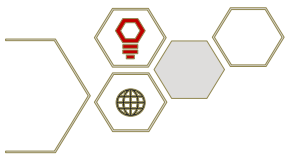
Складено на основі[3; 6;7; 17]

Щодо перспектив, то реформа децентралізації в Україні активно розвиватиметься, та може стати успішною базою для повоєнного

відновлення. У випадку затяжної війни, реформа може сильно гальмуватись через брак ресурсів, обтяженість економіки, обмеженістю людських ресурсів. Україні, у взаємодії з ЄС, необхідно приділяти особливу увагу підтримці реформ системи органів влади, оскільки це є запорукою демократичного розвитку громад. Важливим елементом взаємодії є посилення інтеграції та вступу України до ЄС, що дасть можливість інтенсивніше впровадити реформи. Підписання рамкової угоди про взаємодію в питанні реформи місцевого самоврядування між ЄС та Україною дало б можливість сформулювати дорожню карту для цієї реформи. Ключем до успіху демократизації та проведення реформ є завершення російсько-української війни, де ЄС є стратегічним партнером та гарантом безпеки. Україні необхідно докласти зусиль для завершення однієї із найуспішніших реформ та максимально використати можливості від ЄС. Необхідним є проведення інформаційних кампаній щодо програм ЄС з підтримки територіальних громад, розробці нових форматів взаємодії українських громад із європейськими партнерами. Важливим є виконання усіх вимог щодо вступу в ЄС, гармонізація українського законодавства до європейських стандартів у сфері місцевого самоврядування, перейняття європейських кращих практик місцевих громад та їх імплементація в Україні, вступ до ЄС та ефективне повоєнне відновлення, комплексна оцінка усіх викликів для українських територіальних громад та врахування їх[2; 3; 6; 17].

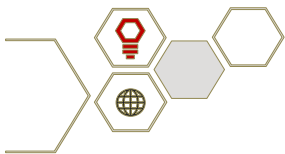
Висновки. Реформа децентралізації в Україні є важливим елементом розбудови демократії на шляху до ЄС. Реформа в Україні розпочалась у 2014 році, що пов'язано із підписанням Угоди про асоціацію з ЄС та демократичними змінами після Революції Гідності. Результатом реформи є укрупнення територіальних громад, надання більших повноважень громадам, фінансова децентралізація. Україна активно впроваджує норми ЄС у національне законодавство, зокрема і у сфері місцевого самоврядування, що зумовлено її євроінтеграційним курсом. Важливими є і формати Східного

партнерства, Політики сусідства ЄС, транскордонних програм співпраці, завдяки яким ЄС вдається досягнути впровадження демократичних реформ в Україні. Імплементація реформи місцевого самоврядування значно обмежена російсько-українською війною, економічною нестабільністю, наявністю в ЄС антиукраїнських сил, корупцією в Україні, нерівномірністю розвитку територіальних громад. В перспективі, реформа децентралізації має шанси бути повністю реалізованою, що напряду залежить від вступу України в ЄС. Союз має й надалі бути ключовим партнером у підтримці демократичних реформ у нашій державі. Україні необхідно якнайшвидше імплементувати норми законодавства ЄС до українського законодавства. Також, українській владі важливо віднайти ресурси на завершення однієї із найуспішніших реформ, навіть попри виклики війни. Дослідження підтверджує, що ЄС є ключовим зовнішнім партнером у підтримці реформи децентралізації в Україні, та за умов вдалої синергії вона може бути ефективно впроваджена.

Список використаних джерел

1. Міщук І. Напрями реформування адміністративно-правового забезпечення діяльності місцевого самоврядування в контексті імплементації права ЄС. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*, 2025. №2. С.228-232. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.34> (дата звернення: 17.03.2025).
2. Марчук В., Мельничук В. Стан інтеграції європейського досвіду у функціонування системи місцевого самоврядування України. *Регіональні Студії*, 2022. №31. С. 34-39. <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/31/6.pdf> (дата звернення: 17.03.2025).
3. Лабазюк В. Трансформація системи місцевого самоврядування України в умовах європейської інтеграції. *Державне управління*, 2025. №2(22). С.63-72.
4. Юшко С., Алексеєнко І., Криворучко О. Досвід децентралізації європейських країн для України в цифрах. *Економіка та суспільство*, 2021.

№ 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1045/1002> (дата звернення: 18.03.2025).

5. Дробуш І. Реформування місцевого самоврядування в Україні: пошук оптимальної моделі в контексті євроінтеграційного процесу. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*, 2021. № 1. С.16-21. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/235772> (дата звернення: 18.03.2025).

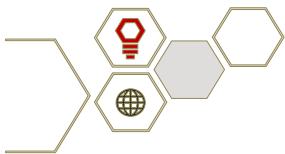
6. Кустова Т., Паламарчук Т. Зміцнення місцевого самоврядування як ключового вектора реформування регіональної політики України в контексті європейської інтеграції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Державне управління*, 2025. №2. URL: <https://gov.bulletin.knu.ua/uk/issue/view/751> (дата звернення: 19.03.2025).

7. Зайцева М. Децентралізація публічної влади України в контексті євроінтеграційних процесів. *Міжнародні відносини*, 2022. №2. С.37-40. URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/uk/article/view/1938> (дата звернення: 19.03.2025).

8. Француз А. Західноєвропейський досвід становлення та розвитку місцевого самоврядування. *Legal Bulletin*. 2023. № 3. С.59-63. URL: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2023-09-59-63> (дата звернення: 20.03.2025).

9. Нестерович В., Антоненко М. Децентралізація у світлі євроінтеграції: досвід окремих країнах Європи для України. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024, №2 С.164-176. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/955/914> (дата звернення: 20.03.2025).

10. Журавель Я. Європейський досвід децентралізації влади та перспективи його імплементації в Україні. *Юридичний вісник*, 2020. №1.

C.267-271. https://www.yurvisnyk.in.ua/v1_2020/37.pdf (дата звернення: 21.03.2025).

11. Реформа децентралізації. Урядовий портал. URL:<https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi> (Дата звернення 22.03.2026).

12. Кравченко О. Децентралізація влади в Україні: історія реформування, проблеми законодавчого унормування та шляхи підвищення ефективності впровадження. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Юридичні науки*, 2025. №1.С.25-31. URL: <https://legal.bulletin.knu.ua/uk/article/view/3541> (дата звернення: 27.03.2025).

13. Горохова Л., Невинна Г., Досягнення та перспективи реформи децентралізації в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. Студії*, 2023. № 46. С.253-261.

14. Куц Б. Децентралізація публічної влади в Україні як чинник демократичного розвитку сільських територій. *Аспекти публічного управління*, 2023. №11(2), С. 40-46. URL: <https://doi.org/10.15421/152317> (дата звернення: 22.03.2025).

15. Курилас В. Вплив результатів реформи децентралізації на функціонування та діяльність органів місцевого самоврядування в умовах дії воєнного стану в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*, 2024. №6. С.144-150.

16. Марцеляк О. Децентралізація влади в Україні як напрям конституційної реформи. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*, 2025. №4. С. 220-225.

17. Kravchenko T. Ukraine's Decentralisation Reforms and the Path to Reconstruction, Recovery and European Integration. *LSE Public Policy Review*, 2023. №3(1), pp. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.31389/lseppr.87> (дата звернення: 22.03.2025).